

ДОРОШЕНКО Дмитро Іванович (27. 03 (08. 04). 1882, м. Вільно, нині Вільнюс — 19. 03. 1951, Мюнхен) — історик, державний та громадський діяч. Чоловік [Н. Дорошенко](#). Походив зі старовин. козацько-гетьман. роду. Дійсний член НТШ (1923). Від 1901 навч. у Варшав., від 1902 — у С.-Петербур. університетах, 1909 закін. істор.-філол. факультет Університету св. Володимира у Києві. Під час навч. у С.-Петербурзі брав активну участь у культурно-просвітниц. русі українців, 1903 обраний головою місц. укр. студент. громади. З поч. рев. подій 1905–07 повернувся в Україну, співпрацював у нац. період. вид. «Україна», «Рада», «ЛНВ», «Хлібороб» та ін. 1909–13 вчителював у м. Катеринослав (нині Дніпропетровськ). Водночас був заступник голови катеринослав. «Просвіти», від 1909 — секр. Катеринослав. губерн. вченої архів. комісії та ред. її «Літописів», від 1910 — ред. ж. «Дніпрові хвилі». 1913 виїхав до Києва, викладав історію у школах, працював секр. УНТ. У роки 1-ї світової війни — співроб. низки громад. організацій, що допомагали мешканцям України, які постраждали від війни. У березні 1917 обраний чл. УЦР, у червні 1917 вступив до УПСФ. 5 травня 1917 Тимчас. уряд призначив Д. комісаром Галичини та Буковини з правами генерал-губернатора. Після відступу рос. військ у серпні 1917 повернувся до Києва. За дорученням УЦР почав формувати Ген. Секретаріат із перспективою його очолити, однак через суперечності щодо залучення до нац.-державниц. руху представників заможних верств та старої адміністрації подав у відставку й був признач. губерн. комісаром УЦР на Чернігівщині. З приходом до влади гетьмана П. Скоропадського увійшов до складу його уряду, де у травні-листопаді 1918 очолював Міністерство закордон. справ. На цій посаді створив нову структуру центр.

апарату відомства; розробив організаційно-правові акти, які регулювали розбудову дипломат. і консул. представництв України; проводив виважений курс щодо осн. союзників — Німеччини та Австро-Угорщини; домагався повної ратифікації Брест. мир. договору 1918 та передачі етніч. укр. земель Українській Державі; уклав прелімінарну мирну угоду з Рад. Росією; підписав низку договорів із державами, що утворилися після розпаду Рос. імперії (Дон, Кубань, Грузія). Вийшов у відставку на знак незгоди із грамотою гетьмана про федерацію з небільшов. Росією. На поч. 1919 викладав історію в Укр. університеті у м. Кам'янець-Подільський (нині Хмельн. обл.); у серпні 1919 — січні 1920 — голова укр. місії Червоного Хреста на Балканах; 1921–51 — проф. УВУ у Відні, Празі, Мюнхені; водночас 1926–36 — проф. Карлового університету в Празі; 1926–31 — Укр. наук. інституту в Берліні; 1936–39 — проф. православ. богослов. факультету Варшав. університету; 1945–51 — президент УВАН; 1947–50 — проф. Колегії св. Андрія у Вінніпезі. На еміграції приєднався до гетьман. руху, широко пропагував ідею нац. державності у вигляді спадкоєм. гетьманату як держави авторитар. типу, став одним із фундаторів та провід. представників державниц. школи в укр. історіографії 20 ст. Підкреслюючи значення держ. інститутів та політ. еліти для нац. історії, віддавав належне наук. доробку представників народниц. напрямку в історіографії, критично оцінював прорахунки шляхетсько-старшин. верстви, які обумовили занепад укр. державності наприкінці 17 — у 18 ст. Наукові дослідження: історія укр. державності княжого та козацько-гетьман. періодів; історія укр. Церкви; укр. історіографія; Визв. змагання 1917–21; історія укр. культури. Автор брошури «Тарас Шевченко — національний поет України», опубл. нім. (1929), франц. (1931), італ. (1939) і англ. (1946) мовами.

Основні праці

Покажчик нової української літератури в Росії за 1798–1897 роки. Ч. 1. Чц., 1917; Коротенька історія Чернігівщини. Чг., 1918; Слав'янський світ в його минулому й сучасному. Т. 1–3. Берлін, 1922; Огляд української історіографії. Прага, 1923; К., 1996; Мої спомини про недавнє-минуле (1914–1920). Т. 1–4. Л., 1923–24; Мюнхен, 1969; Історія України. 1917–1923 рр. Т. 1–2. Уж., 1930–32; Авґсбург, 1947; К., 2002; Нарис історії України. Т. 1–2. Варшава, 1932–33; Мюнхен, 1966; К., 1992; 3 історії української політичної думки за часів світової війни. Прага, 1936; Православна Церква в минулому й сучасному житті українського народу. Берлін, 1940; Початок гетьманування Петра Дорошенка (1665–1666). Прага, 1941; Мої спомини про давнє-

минуле (1901–1914). Вінніпег, 1949; Короткий нарис Історії Християнської Церкви. Вінніпег, 1949.

Рекомендована література

1. Бібліографія праць проф. Д. Дорошенка за 1899–1942 роки. Прага, 1942;
2. Білецький Л. Дмитро Дорошенко. Вінніпег, 1949;
3. Крупницький Б. Д. І. Дорошенко // Наук. зб. УВАН у США. 1952. Т. 1;
4. Веденєєв Д., Бурім Д. Дмитро Дорошенко і «справа Севрюка» // Наук. зап. Інституту укр. історіографії та джерелознавства НАНУ. К., 1997. Т. 2;
5. Головацький І. Дорошенко Дмитро Іванович // Укр. журналістика в іменах. Л., 1997. Вип. 4;
6. Лупандін О. І. Громадсько-політична та державна діяльність Дмитра Дорошенка (до 125-річчя від дня народження) // УІЖ. 2007. № 3.

Д. В. Веденєєв

Бібліографічний опис:

Дорошенко Дмитро Іванович / Д. В. Веденєєв // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-21046>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).